

БЕСЛÆНЫХЪÆУЫ БЮДЖЕТЫ МУНИЦИПАЛОН СКЪОЛААГЪОММÆЙЫ
АХУЫРАДЫ СЫВÆЛЛÆТТЫ РÆВДАУÆНДОН № 6

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ
УЧРЕЖДЕНИЕ «ДЕТСКИЙ САД № 6 г. БЕСЛАНА»

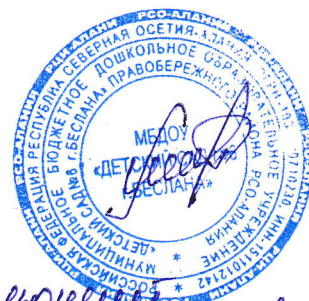

**АХУЫРЫ КОНСПЕКТ
РАХИЗФАРСЫ РАЙОНЫ
МЕТОДОБЪЕДИНЕНИ
ЦÆТТÆГÆНÆН КЪОРДЫ**

ТЕМÆ: «НАНАМÆ ХОХМÆ БАЛЦЫ»

**Хъомылгæнæг:
Дыгурты М.Х.**

2021г

*Заведующий
Кайраманова З.Н.*

АХУЫРЫ КОНСПЕКТ ЦÆТТÆГÆНÆН КЪОРДЫ «НАНАМÆ ХОХМÆ БАЛЦЫ»

Нысан: - Сабиты зониндзинаедтæ дыргъты, халсарты тыххæй, цæрагоаты, хæдзари мигæнæнты тыххæй фæуæрæхдæр кæнын.

- Æнæ искæй æххуысæй хатдзæгтæ кæнынмæ куыд арæхсой, ууыл кусын; лæмбынаг хъусын куыд зоной æмæ зæрдыл дарынмæ куыд тырной, афтæ сæ хъомыл кæнын, сæ ныхасы рæзтыл сын кусын. Сæ номдзыд лæгты куыд нæ рох кæной.

- Сæ гышцыл Ирыстонны стыр уарзт куыд кæной, хистæрæн та кад кæнын, ахæм хъомыладон куыст бакæнын.

Ахуыры нывæст:

Хъомылгæнæг.: – Сабитæ, акæсут ма, мæнæ нæм уазджытæ æрбацыд. Зæгъут ма, хæдзармæ уазæг куы æрбацауы, уæд ын æппæты разæй цы зæгъын хъæуы?

Сывæллæттæ.: – Раттын хъæуы салам.

Хъом.: – Цæй ма уæдæ раттæм салам.

Сыв.: – Уæ бонтæ хорз!

Хъом.: – Абон махмæ æнхæлмæ кæсы диссатджы балц. Мах ацæудзыстæм хохмæ, Нанайы бæрæггæнæг. Тынг нæм æнхæлмæ кæсы, фæнды йæ уæ фенын, исты ныхæстæ акæнын сымахимæ. Фæнды уæ сымахдæр?

Сыв.: – О фæнды.

Хъом.: – Нæ фæндаг уыдзæн зын æмæ даргъ. Цæттæ ‘стут? Фæлæ цæмæй ацæуæм, куыд уæ фæнды?

Сыв.: - Къахæй, фистæгæй.

Хъом.: - Мах фистæгæй куы ацæуæм, уæд ма нæ бон цы фенын уыдзæн?

Сыв.: - Æрдзы рæсугъдзинаедтæ.

Хъом.: - Фæндаг дæр нæ зонæм, фæлæ нын кæд, исчи аххуыс кæнид. Сабитæ, цавæр афæдзы афон уыд?

Сыв.: - Фæззæг.

Хъом.: - Фæззæг цæмæй хъæздыг у? Кæсут ма, мæнæ адон та цытæ сты? (æвдисы сын цæхæрадон – халсартæ, дыргътæ).

Сыв.: - Халсартæ æмæ дыргътæ.

Хъом.: - О, раст. Фæззæг нын лæвæрттæ ныууагъта. Иу дзырдæй ма сæ куыд ис зæгъæн?

Сыв.: - Тыллæг.

Хъом.: - Раст, адæм сæ тыллæг куы сисынц, уæд фæззæджы фæстаг къуыри, æнæхъæн къуыри фæкувынц Хуыцаумæ, сæхи бафæдзæхсынц Лæгты дзуарыл. Цы бæрæгбон у уый?

Сыв.: - Джеоргуыба...

Хъом.: - Цæй æмæ фæззæджы лæвæрттæй Нанайæн немее айсæм. Цæуæм нарæг фæндагыл, рæсугъд кæрæдзийы фæстæ (под музыку).

- Мæнæ ма дур, бынæй дзы цыдæр зыны, гæхæтты нын чидæр хæслæвæрд ныффыста: - Цæрагойтæ фæдзæгъæл сты, æсхæппæ сты, алкаемæн дæр дзы йæ хæдзар æссарут.

- Баххуыс сын кæнæм, тæригъæд сты. (Хæххон цæрагойтæ – дзæбидыр, æстай (тур, барс) хæдзарон – хъуг, бæх, фыс, куыдз, хъæддаг цæраг – арс, руаг, бирагъ...).

Хæслæвæрд сæххæст кæнут æмæ дарддæр фæндараст ут! Цæуæм та дарддæр, уæ чыргъæдтæ ма фæрох кæнут.

- Ногæй та хæслаевæрд.

- Зæгъут, цæмæй конд сты ацы хæдзары мигæнæнтæ (дзаумæттæ) (æлыгæй – дурын къус, тæбæгъ; хъæдаей; авгæй (тæбæгъ, агуывзæ, къус); æфсæйнагæй).

- Мæнмæ гæсгæ раст загътат, иттæг хорз! – Сабитæ, нæ дуртæ фесты, фæдзæгъæл стæм...

Встреча с Бибо: - Уæ бонтæ хорз, сабитæ! (кафгæ рацыд).

Сыв.: - Æгас цу, Бибо!

Хъом.: - Цы хорз у, Бибо, кæй дыл сæмбæлдыстæм, Нанамæ цæуæм, фæндаг хорз нæ зонаем. Баххуыс нын кæндзынæ?

Бибо: - Куыннае уын хъуамæ баххуыс кæнон, ахæм дзæбæх сабитæн. Фæлæ æз Нанамæ уыдтæн, æмæ йæ æппындæр не 'вдæлы.

Хъом.: - Уый та куыд? Йæхæдаг нæм куы арвыста, рацæуыт мæм, рагæй нæм æнхъæлмæ кæсы. Нæ фæндаг даргъ æмæ зын уыди.

Бибо: - Цæй хорз, æз хъазгæ кодтон, Нана уæм тынг æнхъæлмæ кæсы.

- Цыдæр фæллад хуыз уын ис. Не уæнгтæ базмæлын кæниккам? Ахъазæм «Рахизырдаем къæрц-къæрц-къæрц...».

Хъом.: - Бибо, нæ фæндаджы куыст кæнæм дарддæр, рæстæг цæуы.

Бибо: - Цомут уæдæ ме мæ.

Хъом.: - Æрбахæцца стæм хъæумæ, Бибо.

Бибо: - Хъæуы ном Нар.

Хъом.: - Нары хъæуы стæм? – Сабитæ, зæгъут, ацы хъæуы чи царди?

Сыв.: - Къоста.

Хъом.: - Кæй цыртдзæвæн у?

Сыв.: - Къостайы.

Хъом.: - Къоста чи уыд?

Сыв.: - Фыссæг, нывгæнæг...

Хъом.: - Цавæр нывтæ зонут Къостайæ?

Бибо: - Искæйы ма зонут, Ирыстонæн кад чи скодта, ахæм адамы?

Сыв.: - Плиты Иссæ, Дзусаты Ибрагим, Мамсыраты Хадзымурат, Гергиты Валерий, Адырхаты Светлана.

Хъом.: - Æрæджы нæм ам уыд Къостайы бæрæгбон. Йæ райгуырдыл сæххæст... Исчи зæгъдзæн? 162 (седес æхсай дыууæ) азы. Цæй æмæ Бибойæн радзуарæм 2-3 æмдзæвгæйы.

1) Дана - «Фæззæг».

- Сызгъæрин фест, бæркаджын фæззæг

Æз дæу æппындæр ницæимæ барын

Дæ Ирæн радтай зæды хуызæн лæг

Нæртон хъæбул, ирон гений Къостайы

2) Заур «Къостайы зарæг»

- Нæ Иры фæсивæд, Къостайыл низзарæм

Ирон лæг кæй уарзы фылдæр

Йæ хуыздæр ныхæстæй, йæ рухс нæм æссарæм

Уый махæн æгас у ныр дæр!

3) Алан – «Къостайæн»

- Уыд ахæм лæг нæ зæххыл

Къоста уыди йæ ном

Уæд хуыздæртæй фæзæгъæн ис

Цард адаммæ æнгом.

Уый хорз кодта нæ адæмæн
Фæкодта сын лæггад
Сæ зын фæдзырдта алкаемæн
Нæ уыдзæн рох йæ кад.

Бибо: - Бузныг уын, æгайтма нæ рох кæнут Къостайы. Цомут дарддæр. (Бахæццæ сты Нанамæ, Бибо хойы лæдзæгæй).

Сыв.: - Дæ бонтæ хорз, Нана!

Нана: - Æгас мæм цæуыт, мæ къоната! Æз уæм æнхæлмæ кастæн, хуыссæ дæр ма акодтон, æмæ дзадджын уæливыхтæ цæттæ сты, нæхи хорз фендзыстæм. Мæнæ ма искуыты æрбадут æмæ аныхæстæ кæнæм.

- Адæймагæн йæ стырдар хæзна цы у?

Сыв.: - Йæ бинонтæ.

Нана: - Алкацы бинонтæн дæр ис йæхи мыггаг. Цæй æмæ мын зæгъут сымахдæр уæ мыггаг, уæ ном. (Ответы детей. Нана хвалит их).

Нана: - Æмæ цæргæ та кæм кæнут?

Сыв.: - Беслаемыхъæуы.

Нана: - Райсомæй кæдæм ацæуыт?

Сыв.: - Рæвдауæндонмæ.

Нана: - Кæцы рæвдауæндонæй стут?

Сыв.: - Æхсæзæм, «Саби»-йæ.

Нана: - Уæхимæ та рæвдауæндонæй кæд ацæуыт?

Сыв.: - Изæрæй.

Нана: - Беслаемыхъæу та кæм ис?

Сыв.: - Цæгат Ирыстоны.

Нана: - Цæгат Ирыстоны сæйраг горæты ном?

Сыв.: - Дзæуджыхъæу.

Нана: - Мæнæ мæм цы диссаджы уызджытæ æрбацыд абон, зондыкъуыбыллойтæ! Цæмæй ма уæ афæрсон? Нæ бæстæ та цы хуыйны?

Сæв.: - Уæрæсе (Нана всех хвалит).

Нана: - Раст уæ рагфыдæлты хуызæн зондджын стут. Хъæддых, хъаруджын дæр афтæ уыздыстут? Чи уыздысты уæ рагфыдæлтæ?

Сыв.: - Нарты адæм.

Бибо: - О, нартæ тыхджын æмæ ныфсджын уыздысты.

Игры «Перетяни палку» - мальчики.

«Накрой стол» - девочки

Хъом.: - Нана, дæ зæрдæмæ фæцыдысты нæ чызджытæ æмæ лæппутæ?

- Цæй уæдæ мах фæстæмæ цæуæм, æрæгмæ нын кæны.

